

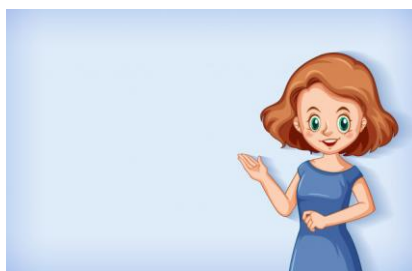
FRAZEMI (TELO IN DELI TELESA)

Ko se učimo novega jezika, nam po navadi kar nekaj preglavic povzročajo posebni izrazi, ki jim pravimo **frazemi**. Zakaj so tako posebni? Frazemi so **stalne besedne zveze**, torej skupek več besed, ki imajo **drugačen**, lasten **pomen**. Njihovega pomena ne moremo razvozlati samo iz posameznih besed, ki frazem sestavljajo, ampak se jih moramo **naučiti kot celoto**. Poglejmo si dva primera.

*Učitelj je Janu pogledal skozi prste in mu dal pozitivno oceno.
Zanj bi dala roko v ogenj, zagotovo bo nalogo odlično opravil.*

Kaj je naredil učitelj? Je zares gledal skozi prste, ko je popravljaj Janov test? Frazemov **ne moremo razumeti dobesedno**, saj so besede uporabljene **metaforično**. Kot celota pomenijo torej nekaj **čisto drugega kot posamezne besede**. *Pogledati skozi prste* pomeni, da smo popustljivi oz. da namenoma spregledamo kakšno napako. Enako je pri drugem primeru – roke ne bomo dobesedno dali v ogenj; kar želimo povedati, je, da mu zaupamo in smo prepričani, da bo nalogo dobro opravil.

Zapomni si: frazemi so stalne besedne zveze, ki imajo drugačen pomen kot posamezne besede, ki jih sestavljajo.

Druga lastnost frazemov je ta, da jih **ne moremo spreminjati** oz. določenih besed zamenjati z drugimi. Delujejo torej samo v točno določeni obliki. Tako bomo pogosto slišali, da je nekdo dal **roko v ogenj**, ne moremo pa reči, da damo **dlan v ogenj**. Ker imajo frazemi poseben pomen, jih prav tako **ne moremo dobesedno prevajati** v drug jezik. Pomena zelo pogostega angleškega frazema »*it's a piece of cake*« nihče ne bi razumel, če bi ga v slovenščino prevedli kot »*to je kos torte*«.

V tem učnem listu si bomo pogledali nekatere najpogostejše frazeme, ki vsebujejo **dele telesa**. V spodnjih razpredelnicah najdeš frazeme s primeri in njihovimi pomeni.

OČI

primer	frazem	pomen
<i>Če ga želiš videti, moraš imeti oči na pecljih.</i>	imeti oči na pecljih	zelo pozorno gledati
<i>Ne mečite nam peska v oči in povejte resnico.</i>	metati pesek v oči	slepiti koga, prikrivati resnico
<i>Naložil si je cel krožnik hrane in pojedel samo grižljaj – oči je imel večje kot želodec.</i>	imeti večje oči kot želodec	želeli si nečesa zaradi lepega videza, ne zaradi lakote
<i>O tem se morava pogovoriti na štiri oči.</i>	na štiri oči	na samem, osebno
<i>Dobro ve, da je naredila napako, ampak si zatiska oči pred resnico.</i>	zatiskati si oči pred čim	ne želeli spoznati ali priznati česa

NOS

primer	frazem	pomen
<i>Monika je vihala nos nad vsem, kar so ji ponudili.</i>	vihati nos nad čim	izražati nezadovoljstvo
<i>Njega ne moremo zaposliti, je še moker pod nosom.</i>	biti moker pod nosom	biti nezrel, otročji, neizkušen
<i>Mojca ga je stalno vlekla za nos.</i>	vleči za nos	pretentati, varati koga
<i>Stanovanje je kupil na vrat na nos.</i>	(narediti nekaj) na vrat na nos	narediti nekaj hitro, brez razmišljanja
<i>Na sestanku niso podprli njene ideje in je odšla z dolgim nosom.</i>	oditi z dolgim nosom	oditi užaljeno, razočarano, osramočeno
<i>Za nagrado se lahko obrišete pod nosom.</i>	obrisati se pod nosom za kaj	ne dobiti nečesa
<i>Vedno vtika nos v zadeve svojih sosedov.</i>	vtakniti nos v kaj	vmešavati se v kaj

UŠESA

primer	frazem	pomen
<i>Po zmagi je bil še dolge ure nasmejan do ušes.</i>	biti nasmejan/zaljubljen do ušes	biti zelo nasmejan/zaljubljen
<i>Pri njem smo vedno naleteli na gluha ušesa, nikoli ni upošteval naših nasvetov.</i>	naleteti na gluha ušesa	naleteti na nekoga, ki se ne pusti prepričati
<i>Ali sedite na ušesih? To sem že trikrat povedal.</i>	sedeti na ušesih	ne poslušati
<i>Skrivala se je za vrati in vlekla na ušesa.</i>	vleči na ušesa	prisluškovati
<i>Te pomembne informacije si zapišite za uho.</i>	zapisati si za uho	zelo dobro si zapomniti

GLAVA IN OBRAZ

primer	frazem	pomen
<i>Ne beli si glave s tem, boš že našel rešitev!</i>	beliti si glavo s čim	zelo se obremenjevati, veliko razmišljati o čem
<i>Jure nikoli ne odneha, vedno gre z glavo skozi zid.</i>	iti z glavo skozi zid	biti trmast, na vsak način želeti nekaj doseči
<i>Nič ne boste dosegli, če boste tiščali glavo v pesek, s situacijo se morate soočiti.</i>	tiščati glavo v pesek	ne želeti videti neprijetne resnice ali se sprijazniti z njo
<i>Zakaj imaš tako kisel obraz?</i>	imeti kisel obraz	kazati nejevoljo
<i>Ko so se pojavile težave, je pokazal svoj pravi obraz.</i>	pokazati pravi obraz	narediti nekaj slabega in pokazati svoj značaj

LASJE

primer	frazem	pomen
<i>Brat in sestra si ves čas skačeta v lase.</i>	skakati/skočiti si v lase	prepirati se, stepsti se
<i>Skoraj bi ujel metulja; za las mi je ušel!</i>	za las ulti	komaj ulti ali se izogniti nečemu
<i>Inšpektorji delajo sive lase gostincem in lastnikom restavracij.</i>	delati/povzročati komu sive lase	povzročati komu velike skrbi
<i>Brata sta si na las podobna, včasih ju sploh ne ločim.</i>	biti na las podoben	biti zelo podoben, skoraj enak

<i>Bil je dober in pošten človek, nikoli ni nikomur skrivil lasu.</i>	ne skriviti lasu komu	ne storiti komu nič hudega, žalega
<i>Njegov izgovor je bil za lase privlečen.</i>	za lase privlečen	neutemeljen, izmišljen

ROKE IN NOGE

primer	frazem	pomen
<i>Anže je bil moja desna roka, brez njega ne bi dokončal projekta.</i>	biti desna roka	biti pomemben, najožji sodelavec, pomočnik
<i>Odpelji kolo do očeta, on ga bo popravil z levo roko.</i>	narediti kaj z levo roko	narediti kaj z lahkoto, brez težav
<i>Zjutraj bo treba pljuniti v roke in začeti pospravljati.</i>	pljuniti v roke	lotiti se nečesa in se potruditi
<i>Odkar je izgubil službo, živi iz rok v usta.</i>	živeti iz rok v usta	sproti porabljeni zaslužen denar
<i>Ob sončnem zahodu je pokleknil in jo prosil za roko.</i>	prositi za roko	zasnubiti
<i>Od zadnjega prepira sta na bojni nogi.</i>	biti na bojni nogi s kom	biti v sporu
<i>Sotekmovalci so favoritu metali polena pod noge.</i>	metati polena pod noge	ovirati, motiti koga pri delu
<i>Tine je danes res tečen, verjetno je vstal z levo nogo.</i>	vstati z levo nogo	biti nerazpoložen, slabe volje
<i>Živel je na veliki nogi; vedno je vozil dobre avte in hodil v prestižne restavracije.</i>	živeti na veliki nogi	imeti veliko denarja, živeti razkošno

DRUGI DELI TELESA

primer	frazem	pomen
<i>Smučarki so bile razmere pisane na kožo, zato je zlahka zmagala.</i>	biti pisan na kožo	zelo ustrezati nekemu
<i>Ko se je približal strmini, mu je srce padlo v hlače.</i>	srce nekemu pade v hlače	izgubiti pogum, ustrašiti se
<i>Nihče v razredu je ni maral, ker je imela tako dolg jezik.</i>	imeti dolg jezik	biti odrezav, opravljev
<i>Novi napadalec bo marsikateremu vratarju trn v peti.</i>	biti komu trn v peti	kogar nekdo izrazito ne mara, kdor nekoga ovira

VAJE

Dopolni frazeme z ustreznimi besedami.

*Tomaž in Peter sta že nekaj časa na _____ nogi, cel čas se prepirata.
Tako, ko jo je zagledal, se je do _____ zaljubil vanjo.
Oči imej na _____, vsak čas ga lahko zagledaš.
Cel čas si _____ glavo z nepomembnimi rečmi.
Monika in Tomaž se bosta kmalu poročila, jeseni jo je prosil za _____.
Zakaj si kar naprej _____ v lase?
V vsako stvar je vtikal svoj _____.
Oče je vstal z _____ nogo in bil cel dan slabe volje.*

Popravi napačne oblike frazemov.

*Tina, treba bo pogledati v roke in se lotiti domače naloge.
Odgovorni še kar tiščijo glavo v tla.
Ko je zagledal ogromnega psa, mu je kamen padel v hlače.
Moral boš popustiti, pri vsem ne moreš iti z glavo skozi steno.
Jure ne bo kos tej težki nalogi, je še umazan za ušesi.
Vse moje prošnje so naletele na zaprta ušesa.*

REŠITVE

Dopolni frazeme z ustreznimi besedami.

*Tomaž in Peter sta že nekaj časa na **bojni** nogi, cel čas se prepirata.*

*Takoj, ko jo je zagledal, se je do **ušes** zaljubil vanjo.*

*Oči imej na **pecljih**, vsak čas ga lahko zagledaš.*

*Cel čas si **beli** glavo z nepomembnimi rečmi.*

*Monika in Tomaž se bosta kmalu poročila, jeseni jo je prosil za **roko**.*

*Zakaj si kar naprej **skačeta** v lase?*

*V vsako stvar je vtikal svoj **nos**.*

*Oče je vstal z **levo** nogo in bil cel dan slabe volje.*

Popravi napačne oblike frazemov.

*Tina, treba bo **pljuniti** v roke in se lotiti domače naloge.*

*Odgovorni še kar tiščijo glavo v **pesek**.*

*Ko je zagledal ogromnega psa, mu je **srce padlo** v hlače.*

*Moral boš popustiti, pri vsem ne moreš iti z glavo skozi **zid**.*

*Jure ne bo kos tej težki nalogi, je še **moker** za ušesi.*

*Vse moje prošnje so naletele na **gluha** ušesa.*